

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

NEEDS ASSESSMENT FOR COMPETENCY DEVELOPMENT OF GRADUATE
DIPLOMA STUDENTS IN TEACHING PROFESSION AT PHRANAKHON SI
AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY

ชมพูนุท สุขหวาน¹ และปิยะธิดา ทองอร่าม^{1*}
Chompunut Sukwan¹ and Piyathida Tongaram^{1*}

Received : 3 November 2024

Revised : 13 March 2025

Accepted : 25 March 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู รุ่นปีการศึกษา 2566 จำนวน 84 คน และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู 2) แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร และ 3) แบบการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ผลการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ทุกข้อคำถามของทุกเครื่องมือ มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์การพิจารณา (มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0) และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเที่ยงผ่านเกณฑ์การพิจารณา (มีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะในด้านทักษะมากที่สุด (PNI_{modified} เท่ากับ 0.27) รองลงมา คือ ด้านความรู้ (PNI_{modified} เท่ากับ 0.22) รองอันดับที่ 2

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹ Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: piyathida.to@aru.ac.th

คือ ด้านลักษณะบุคคล ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.13) และน้อยที่สุด คือ ด้านจริยธรรม ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.10) ตามลำดับ และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น / การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครู /
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) assess needs for competency development of Graduate Diploma students in teaching profession at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University and 2) needs of key stakeholders for developing competencies of students in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession. The research populations included 1) 84 Graduate Diploma Teaching Profession students from Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University in the academic year 2023 and 2) 50 key stakeholders. The research instruments included 1) Needs assessment form for developing competency development of Graduate Diploma students in teacher profession at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University 2) Key stakeholder interview guides and 3) Topics for the focus group discussion of curriculum stakeholders. The results of the instruments validation, as assessed through the Index of Item-Objective Congruence (IOC), indicated that all the questions from all the instruments met the criteria, with values ranging between 0.6 and 1.0. The reliability of the instrument evaluated by using Cronbach's Alpha coefficient met the criteria (greater than 0.70). The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, PNI Modified and content analysis.

The results of the research study were as follows: 1) Students need for competency development were the highest priority level in the area of skills ($PNI_{modified} = 0.27$), Second were knowledge ($PNI_{modified} = 0.22$), Third were characteristics ($PNI_{modified} = 0.13$) and the leasted were ethics ($PNI_{modified} = 0.10$) 2) Key stakeholders need for the development of competencies.

Keywords: Need Assessment / Students in teacher profession's Competency Development / Graduate Diploma in Teaching Profession

บทนำ

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูมีอาชีพที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีทักษะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งบัณฑิตครูที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้ ต้องเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาเยาวชนของประเทศสู่โลกอนาคต ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกที่ไร้พรมแดน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัย รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมามีไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่ต้องบีบคั้นให้คนมีการพัฒนาสมรรถนะและส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ดังนั้นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ต้องเตรียมความพร้อมและส่งเสริมหรือพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในอนาคตเพื่อสามารถปรับตัวให้สอดคล้องและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่เพื่อคุณภาพชีวิตในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) หมายเหตุที่ 12 ที่กล่าวว่า “ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 121 - 131) และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564 - 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 - 2570 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “อุดมศึกษาสร้างคนสร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 คือ “เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวยังได้กล่าวถึงการผลิตและพัฒนาครูรวมทั้งความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ดังนี้ “มุ่งเน้นให้สถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครูและสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนมีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ และที่สำคัญยังมุ่งเน้นปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี มีคุณธรรม มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะสูง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป” (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2565: 65 - 69)

นอกจากนี้จากประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ประกาศคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4), 2562: 10 - 13) และประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและ

ประกาศนียบัตรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 (ประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ, 2567: 15 - 19) และตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, 2565: 21 - 22) ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้สี่ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และคุณลักษณะ (Character) หลักสูตรจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

การประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment) นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นและสนองความต้องการในส่วนสภาพที่คาดหวังได้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อนำความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสมควรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาในด้านใดบ้าง โดยการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562: 33 - 39) การศึกษาความต้องการจำเป็นนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาเป็นอย่างมาก นอกจากความต้องการจากนักศึกษาปัจจุบันยังรวมถึงความต้องการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรได้มุ่งเน้นไปที่ข้อมูลความต้องการความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบัณฑิตในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะ และข้อเสนอแนะของผู้ใช้บัณฑิต นักศึกษา ผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาในหลักสูตร ศิษย์เก่า อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป นักเรียน และองค์การวิชาชีพครู (คุรุสภา) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

นอกจากนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ (Kaewtong, Moungsirithum & Suwathanpornkul, 2022: 37 และพงศธร ไพจิตร สุธนะ ดิงศภักดิ์ และเอมอัชมา วัฒนบุรานนท์, 2562: 30) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเมินสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (มารีเยะ ปุเต๊ะ, รจเรข กำแหงกิจ และจิตติมา มานะการ, 2566: 163) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของนิสิตตามมาตรฐานวิชาชีพครู (วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์, 2560: 226) นอกจากนี้มีงานวิจัยศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลากหลายด้าน เช่น ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เรื่องการประเมิน (น้ำเพชร นาสารี และคณะ, 2563: 78) และการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะด้านการประเมินผล (วิสส์พร จิโรจพันธุ์ และกันต์ฤทัย คลังพหล, 2558: 273) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (กฤติยา อริยา และคณะ, 2566: 33; Mswazie & Blignaut, 2019: 65 และ Thohir, et al, 2021: 230) และงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครู (นริศรา เสือคล้าย, 2566: 1)

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู (กรกมล ชูช่วย และคณะ, 2565 และ กำธร คงอรุณ, 2566: 138) การพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะสหวิทยาการในสถาบันฝึกอบรมครู (Nguyen, 2025: 64) รวมถึงการพัฒนาตัวบ่งชี้/ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะนักศึกษาครูมืออาชีพ (ปิ่นยศ บัณฑิตกุล สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ และเมธี ดิษฐ์ศักดิ์, 2562: 112; บุญฤดี อุดมผล และ สมหมาย ปะบุตร, 2563: 264; พัสสกรณ์ วิวรรธมมงคล และวริษา ต่างใจ, 2566: 622; ทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง และคณะ, 2567: 222 และ Kartal, 2020: 1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ (Kozikoglu & Senemoglu, 2021: 1) และการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาตามรูปแบบ TPACK (Ortiz Colón, et al., 2023: 439)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงการมีจำกัดส่งผลให้การนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงการยังไม่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูและศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และนำเสนอแนะที่ได้รับมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาวิชาชีพครูได้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู เพื่อผลิตและพัฒนาครูให้มีความรู้ มีสมรรถนะ และคุณลักษณะสำหรับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยสองระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู รุ่นปีการศึกษา 2566 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 84 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด
2. ระยะที่ 2 การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ประชากรที่ใช้การวิจัย ประกอบด้วย 1) ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 54 แห่ง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 66 คน และศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 239 คน และ 2) ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 22 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 20 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูพี่เลี้ยงจำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) มีประสบการณ์การสอน ไม่น้อยกว่าห้าปี และ 2) สะดวกและยินดีในการให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร และแบบสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่าห้าระดับของลิเคิร์ต ในรูปแบบการตอบสนองคู่ (dual response format) คือ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น จำนวน 20 ข้อ โดยระดับคะแนน 1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และระดับคะแนน 5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ ดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมากที่สุด 2) ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับมาก 3) ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับปานกลาง 4) ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อย และ 5) ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

ในด้านความเที่ยงแบบตรวจสอบภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการตรวจสอบมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.72

2. แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวนห้าคน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า ทุกข้อคำถาม มีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. แบบสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร เป็นประเด็นสอบถามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูซึ่งครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวนห้าคน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าทุกข้อคำถาม มีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทางออนไลน์ โดยใช้ Google Form จำนวน 84 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 84 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้ 1) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 54 แห่ง จำนวน 20 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 10 คน 2) สัมภาษณ์เชิงลึกศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 20 คน และ 3) สนทนากลุ่มกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (priority needs index) โดยการหาค่า PNI modified และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม Jamovi

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา โดยการวิเคราะห์จากดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) โดย I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง และ D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็น

ในการพัฒนา สมรรถนะมากที่สุด คือ ด้านทักษะ โดยมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.27 รองลงมา คือ ด้านความรู้ โดยมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.22 และน้อยที่สุด คือ ด้านจริยธรรม โดยมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.10 ตามลำดับ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1 และเมื่อพิจารณา จำแนกรายด้าน พบว่า

1) สมรรถนะด้านทักษะที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.33) อันดับ 2 คือ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.32) อันดับ 3 คือ มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.31)

2) สมรรถนะด้านความรู้ที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.43) อันดับ 2 คือ ความรู้ด้านการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.39) และอันดับ 3 คือ ความรู้ด้านหลักสูตร ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.35) และความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.35)

3) สมรรถนะด้านลักษณะบุคคลที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาการปฏิบัติงานครู ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.25) อันดับ 2 คือ มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.21) และอันดับ 3 คือ กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด การพูด และการกระทำอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อบริบท ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.19)

4) สมรรถนะด้านจริยธรรมที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.13) อันดับ 2 คือ รัก ศรัทธา และภูมิใจในวิชาชีพครู ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.12) และอันดับ 3 คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ถูกต้อง และเหมาะสมต่อบริบท ($PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.11)

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (ภาพรวม)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักศึกษา	I	D	$PNI_{modified}$	อันดับ
ด้านความรู้	4.81	3.93	0.22	2
ด้านทักษะ	4.87	3.85	0.27	1
ด้านจริยธรรม	4.94	4.48	0.10	4
ด้านลักษณะบุคคล	4.89	4.32	0.13	3

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (จำแนกรายด้าน)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักศึกษา	I	D	PNI _{modified}	อันดับ
ด้านทักษะ				
1. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	4.80	3.59	0.33	1
2. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.93	3.87	0.30	4
3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาผู้เรียน	4.91	3.99	0.23	9
4. การวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.85	3.68	0.32	2
5. การบูรณาการศาสตร์เนื้อหาวิชาที่สอน ศาสตร์การสอนและ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.80	3.82	0.25	7
6. การใช้จิตวิทยาในการพัฒนาผู้เรียน	4.89	3.77	0.30	4
7. การบริหารจัดการชั้นเรียน	4.91	3.81	0.29	6
8. การมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย	4.88	4.04	0.21	11
9. การมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ	4.80	3.66	0.31	3
10. การคิดวิเคราะห์	4.85	3.89	0.25	7
11. การคิดแก้ปัญหา	4.91	3.99	0.23	9
12. การทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.92	4.16	0.18	12
ด้านความรู้				
1. ความรู้ในวิชาเอกที่สอน / เนื้อหาวิชาที่สอน	4.85	4.00	0.21	12
2. ความรู้ด้านศาสตร์การสอน	4.82	3.82	0.26	9
3. ความรู้ด้านหลักสูตร	4.88	3.62	0.35	3
4. ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และ จิตวิทยาให้คำปรึกษา	4.81	3.59	0.34	5
5. ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และการศึกษา	4.85	4.01	0.21	13
6. ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.76	3.55	0.34	5
7. ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.80	3.66	0.43	1
8. ความรู้ด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	4.81	3.95	0.22	11
9. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.66	3.46	0.35	3
10. ความรู้ด้านการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกัน คุณภาพ	4.74	3.42	0.39	2
11. ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ครู การเป็นครู	3.82	3.64	0.33	7
12. ความรู้เกี่ยวกับผู้ปกครอง และชุมชน	4.77	3.61	0.32	8
13. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	4.91	4.18	0.17	14
14. ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก สังคม และ แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.82	3.86	0.25	10

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของนักศึกษา	I	D	PNImodified	อันดับ
ด้านจริยธรรม				
1. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	4.97	4.39	0.13	1
2. รัก ศรัทธา และภูมิใจในวิชาชีพครู	4.96	4.45	0.12	2
3. มีอุดมการณ์ในการเป็นครู	4.93	4.47	0.10	4
4. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู	4.93	4.50	0.10	4
5. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.92	4.47	0.10	4
6. มีคุณธรรมจริยธรรม	4.93	4.53	0.09	8
7. มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ ถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบท	4.97	4.50	0.11	3
8. เป็นพลเมืองดี	4.91	4.47	0.10	4
ด้านลักษณะบุคคล				
1. เอาใจใส่ผู้เรียน	4.92	4.46	0.10	10
2. ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	4.89	4.49	0.09	14
3. มีบุคลิกภาพความเป็นครู	4.92	4.32	0.14	5
4. มีจิตสาธารณะ	4.91	4.50	0.09	14
5. สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม	4.85	4.28	0.13	6
6. พัฒนานตนเองให้มีความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.86	4.22	0.15	4
7. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีปฏิสัมพันธ์กับ ชุมชนในการพัฒนาการปฏิบัติงานครู	4.80	3.84	0.25	1
8. กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด การพูด และการกระทำ อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อบริบท	4.80	4.03	0.19	3
9. รับรู้และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง	4.86	4.38	0.11	8
10. มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ	4.88	4.04	0.21	2
11. ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม	4.96	4.50	0.10	10
12. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.91	4.46	0.10	10
13. รับฟังความคิดเห็นข้อวิพากษ์วิจารณ์และนำมาทบทวนแก้ไข ข้อบกพร่องและพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.95	4.50	0.10	10
14. ยืดหยุ่นทางความคิด	4.93	4.36	0.13	6
15. มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลง	4.95	4.46	0.11	8

2. ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ผลความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ได้แก่ 1) ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 54 แห่ง จำนวน

20 คน 2) ศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จำนวน 20 คน และ 3) อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ได้ดังนี้

2.1 ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้บัณฑิตจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่ามีความต้องการในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านความรู้ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ศาสตร์การสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย การบริหารจัดการชั้นเรียน หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา กฎหมายการศึกษา งานครูและบทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา จิตวิทยาผู้เรียน จิตวิทยาให้คำปรึกษา จิตวิทยาการควบคุมชั้นเรียน การวัดและประเมินผลและรายงานผลนักเรียน คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

2.1.2 ด้านทักษะ วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผลตามสภาพจริง บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการสอน มีทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทักษะและเทคนิคการสอน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะในการพูดในการเจรจากับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน การเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในขณะจัดการจัดการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน คุมชั้นเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้ ร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ออกแบบและจัดการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้คำปรึกษาผู้เรียนและแนะแนวผู้เรียน จัดกิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานครูด้านอื่นที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดสร้างสรรค์

2.1.3 ด้านจริยธรรม รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทำประโยชน์ให้แก่สังคม เป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยในการทำงานและปฏิบัติตามกฎระเบียบราชการได้ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม

2.1.4 ด้านคุณลักษณะ มีความเป็นครูมืออาชีพ มีความรักความเมตตาต่อลูกศิษย์ มีความประพฤติเรียบร้อย มีบุคลิกภาพที่ดีทั้งน้ำเสียง สีหน้าการพูดและการแต่งกายที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส สุภาพ อ่อนโยน พูดจาไพเราะ มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเองเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี วางตัวในสังคมได้เหมาะสม เอาใจใส่ผู้เรียน ใจเย็น รักเด็ก ช่างสังเกต มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มีความทุ่มเทในงาน เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อดทน ขยัน กระตือรือร้น มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ปรับตัวง่าย มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น มีความยุติธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้ดี

2.2 ศิษย์เก่า (รุ่นปีการศึกษา 2563 - 2565) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้พบว่ามีความต้องการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการออกแบบการจัด

การเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และการควบคุมชั้นเรียน สมรรถนะด้านทักษะต้องการให้เน้นทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบหลากหลาย ทักษะการสร้างความสนใจผู้เรียน ทักษะการใช้คำถาม การบริหารจัดการชั้นเรียน การสร้างและพัฒนาสื่อทั้งสื่อทำมือและสื่อเทคโนโลยี การสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้านจริยธรรมต้องการให้เน้นความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณครู และด้านลักษณะต้องการให้เน้นหรือฝึกนักศึกษาให้มีความเชื่อมั่นในการสอน สามารถร่วมทำกิจกรรมกับสถานศึกษาได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน มีความยืดหยุ่น ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ มีความกล้าแสดงออก สู้งาน สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

2.3 อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยพบว่ามีความต้องการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูด้านความรู้โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน การเข้าใจธรรมชาติผู้เรียน ด้านทักษะต้องการให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีกับศาสตร์การสอน สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียน เลือกใช้และสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ และด้านจริยธรรมต้องการให้เน้นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ มีจิตวิญญาณในการเป็นครู มุ่งมั่นตั้งใจสอน มีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน ส่วนด้านลักษณะต้องการให้นักศึกษามีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ พร้อมปรับเปลี่ยนตนเอง ให้เน้นการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมของทางสถานศึกษาและชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ร่วมประกอบวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการบริหารจัดการเวลาทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู

ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลที่สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรพบว่ามีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะ ดังนี้

1. ด้านความรู้ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ศาสตร์การสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน หลักสูตร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ งานครู บทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษากับชุมชน

2. ด้านทักษะ มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ได้แก่ วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีกับศาสตร์การสอนอย่างสร้างสรรค์ บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการสอน มีทักษะในการสร้าง และใช้สื่อที่ทำมือและสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีทักษะและเทคนิคการสอน มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนและเพื่อน

ร่วมงาน สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะจัดการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ บริหารจัดการชั้นเรียน ให้คำปรึกษาผู้เรียนและแนะแนวผู้เรียน จัดกิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานครูด้านอื่นที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ และมีทักษะการคิดในระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดสร้างสรรค์

3. ด้านจริยธรรม เน้นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการเป็นครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู การมีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ในการเป็นครู ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู เจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ความรับผิดชอบ การมีจิตสาธารณะ การเป็นแบบอย่างที่ดี ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบราชการ การมีความซื่อสัตย์และความยุติธรรม

4. ด้านคุณลักษณะ เน้นการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับความเป็นครู สุภาพเรียบร้อย รักเด็ก ช่างสังเกต ใจเย็น มีความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความยืดหยุ่น กระตือรือร้น มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความกล้าแสดงออก สุภาพ ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนได้อย่างครือมืออาชีพ ร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ร่วมประกอบวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการบริหารจัดการเวลาทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะในด้านทักษะมากที่สุด เนื่องจากทักษะเป็นสิ่งที่พัฒนาได้นั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูนั้นประกอบด้วยทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณีและการแก้ปัญหาผู้เรียน มีทักษะการสื่อสารทั้งการพูด การใช้ภาษากับผู้เรียน การใช้ท่าทางและภาษามือ มีทักษะการสร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ บริหารและจัดการชั้นเรียน วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ วิเคราะห์และ สังเกตผู้เรียน สร้างสื่อและนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชัน มีทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทักษะการสื่อสารกับชุมชน การทำงานร่วมกับชุมชน ทักษะการวิเคราะห์ชุมชน ทักษะการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับชุมชน ทักษะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความสามารถในการดำเนินและบริหารกิจกรรมและโครงการได้ มีทักษะการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน จึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการกำกับติดตามและประเมินผลการพัฒนาทักษะอย่างเป็นรูปธรรมและนำผลที่ได้ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารีเยะ ปุเต๊ะ รจเรข กำแหงกิจ และจิตติมา มานะการ (2566: 163) ที่พบว่า สภาพความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) สภาพความเป็นจริงน้อยกว่าสภาพ ความคาดหวังทั้งโดยรวมและรายสมรรถนะ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kaewtong, Moungsirithum & Suwathanpornkul (2022: 37) และพงศธร ไพจิตร สุริยะ ตั้งศภักดิ์ และเอมอชฌา วัฒนบุรณนัท (2562: 30) ที่พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาสาขาวิชา พลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในระดับดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ (2560: 226) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของนิสิตตามมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพมีความต้องการจำเป็นในระดับมาก

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูในทุกด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรมและ คุณลักษณะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จในหลักสูตรนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้คาดหวังไว้ว่าบัณฑิต ควรจะมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร ควรเป็นไปตามที่ต้องการ ดังนั้นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรต้องตระหนัก ถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวโดยต้องเริ่มต้นตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการวัดและประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ และการบริหารหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการรวมทั้ง เตรียมพร้อมสำหรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังประกาศคณะกรรมการมาตรฐาน การอุดมศึกษาเรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (2565: 35 - 36) ที่ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ 4 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และคุณลักษณะ (Character) และได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ในการผลิตบัณฑิตให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร โดยออกแบบและพัฒนาระบบและกลไก หรือวิธีการ พร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์ สำหรับการตรวจสอบ หลักสูตรการศึกษาและตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อการรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา ของหลักสูตรการศึกษา และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของผลการศึกษาคือความต้องการในการพัฒนา สมรรถนะในแต่ละด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชา ที่สอนและความรู้ทางวิชาชีพครู ที่ประกอบด้วยศาสตร์การสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน หลักสูตร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการให้คำปรึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ งานครู บทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรม การทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษากับชุมชน ซึ่งเป็นความรู้ที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนที่ เป็นครูที่ต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การสอนซึ่งนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูเป็นนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีความรู้ ในวิชาเอกที่พร้อมสำหรับการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาเรียนเพิ่มเติมในเรื่องศาสตร์ การสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยความรู้เรื่องหลักสูตร จิตวิทยา เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้ง การวัดและประเมินผล นอกจากการปฏิบัติงานด้านการสอนแล้วครูต้องมีการปฏิบัติงานอื่น ๆ ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานครู บทบาทหน้าที่ครู วัฒนธรรมการทำงานของครู กฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูเพื่อจะได้นำความรู้ไปปฏิบัติหน้าที่ครูได้สมบูรณ์ รวมทั้งความรู้เรื่องสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องทำหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียน โดยข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการคุรุสภาที่ได้กำหนดรายละเอียดสาระความรู้ และสมรรถนะตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2563: 10 - 13) และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ มนตรี หลินภู และคณะ (2566: 226) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อความต้องการด้านสมรรถนะบัณฑิตในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่พบว่าสมรรถนะด้านความรู้ นักศึกษาจะต้องมีความรู้ด้านศาสตร์การสอน หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน เข้าใจจิตวิทยาผู้เรียนและการประยุกต์ใช้

2.2 ด้านทักษะ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ได้แก่ วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรีกับศาสตร์การสอนอย่างสร้างสรรค์ บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการสอน มีทักษะในการสร้างและใช้สื่อที่ทำมือและสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีทักษะและเทคนิคการสอน มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะจัดการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ บริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนเป็นครูที่ต้องทำหน้าที่หลักในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด และยังพบว่าทักษะที่นักศึกษาครูควรมีคือการให้คำปรึกษาผู้เรียนและแนะแนวผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในยุคศตวรรษนี้ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้แนะแนว (Guide) ผู้ให้คำปรึกษา (Counseling) ผู้สนับสนุน (Supporter) หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (มนตรี หลินภู, 2561: 180) รวมทั้งนักศึกษาครูต้องจัดกิจกรรมนันทนาการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษาเนื่องจากกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดให้กับผู้เรียนเพื่อช่วยส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสุขและสนุกในการเรียน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องการ ดังผลการวิจัยของ พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์ วลัยนาสร์ มีพันธุ์ และกัลพฤกษ์ พลศรี (2566: 139) ที่พบว่า นักเรียนประถมศึกษาในระดับตอนปลายมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ระดับมากเมื่อพิจารณาประเภทกิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ 1) ประเภทเกมและกีฬา คือ เกม ออนไลน์ 2) ประเภทดนตรี คือ ฟังเพลง และเล่นดนตรี 3) ประเภทท่องเที่ยว คือ ทักษะศึกษา 4) ประเภทงานอดิเรก คือ ดูหนัง/ละคร และ 5) ประเภทศิลปหัตถกรรม คือ งานฝีมือนอกจากนี้แล้วนักศึกษาครูต้องปฏิบัติงานครูด้านอื่นที่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ, 30 สิงหาคม 2564) ได้มีมติกำหนดภาระงานของข้าราชการครูทั้งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือ นอกจากงานสอนแล้วยังมีงานอื่น ๆ อีก ได้แก่ งานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา งานตอบสนองนโยบายและจุดเน้น และนักศึกษาครูควรมีทักษะการคิดในระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะครูต้องไปจัดการศึกษา

และการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ได้เรียนรู้ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงดังแนวคิดของ สัญญา สดประเสริฐ (2562: 11) ที่ได้กล่าวว่า ครูมีอาชีพต้องมีการตื่นตัวในการพัฒนาตนและเตรียมความพร้อมเพื่อยอมรับการเปลี่ยนแปลง เปิดใจให้ กว้าง มีใจเป็นกลาง พยายาม เรียนรู้ อย่างเท่าทันและรอบรู้ มีมุมมองอย่างเชื่อมโยงในการสังเคราะห์ วิเคราะห์ ถึงความเป็นจริงในสังคม มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล และความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อสามารถสร้างผลผลิต อันมีคุณภาพและมีคุณค่า ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งต่อตนเองอาชีพ สถาบัน และประเทศชาติ ได้อย่างแน่นอน

2.3 ด้านจริยธรรม พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม ในการเป็นครู มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ในการเป็นครู มีความรักและ ศรัทธาในวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ เป็นแบบอย่างที่ดีมีระเบียบวินัยในการทำงาน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบราชการ มีความซื่อสัตย์และ ความยุติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการประกอบอาชีพครูสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ครูปฏิบัติงาน ด้วยคุณภาพและมีความสุขในการทำงาน และทำให้สังคมเกิดความศรัทธาก็ต้องเริ่มจากนักศึกษา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ในการเป็นครู และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มีคุณธรรมจริยธรรม ควรยึดหลักธรรมในการปฏิบัติงานทั้งพรหม วิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 มรรค 8 และกัลยาณมิตร 7 เป็นต้น นอกจากนี้ควรปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ เป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยในการทำงาน ปฏิบัติตาม กฎระเบียบราชการ มีความซื่อสัตย์และความยุติธรรมและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังแนวคิดของ มาโนช หัทธามาศ (2564: 18) ที่ได้นำเสนอว่าคุณลักษณะครูของโรงเรียน ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของครูดีมี 7 ประการ คือ (1) น่ารัก (2) น่าเคารพ (3) น่าเจริญใจ (4) รู้จักพูดให้ ได้ผล (5) มีความอดทนต่อถ้อยคำ (6) รู้จักสอน เรื่องง่ายไปหายาก (7) ไม่ชักนำชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย 2) คุณลักษณะครูที่ดีต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถตามแนวคิดและทฤษฎีในการสอนและทักษะเป็นนักจัดการที่ดี มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความสุขทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นในการปฏิบัติงานเป็นแม่พิมพ์ของชาติที่ดีและเป็น ต้นแบบแก่ศิษย์อย่างภาคภูมิใจในอาชีพความครูของตนเองด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูของชาติ และ 3) คุณลักษณะของครูในยุคดิจิทัล 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ครูต้องเป็นผู้แนะนำ ช่วยเหลือ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 2 ครูต้องพัฒนาและออกแบบ มาตรฐานที่ 3 ครูต้องส่งเสริม ต้นแบบการเป็นพลเมืองทาง Digital

2.4 ด้านคุณลักษณะ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้นักศึกษามีบุคลิกภาพ ที่เหมาะสมกับความเป็นครู สุภาพเรียบร้อย รักเด็ก ช่างสังเกต ใจเย็น มีความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี มีความยืดหยุ่น กระตือรือร้น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความกล้า แสดงออก สูงงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนเป็นครูการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม จะส่งผลให้ครูมีภาพลักษณ์ที่ดีได้รับการยอมรับจากผู้พบเห็น ซึ่งบุคลิกภาพครูที่ดีตามแนวคิด ของ จักรแก้ว นามเมือง (2560: 55) ประกอบด้วย 1) ด้านกาย เช่น ครูต้องแต่งตัวให้เหมาะสม กิริยามารยาทการวางตัว การใช้คำพูด อิริยาบถต่าง ๆ ต้องเรียบร้อย 2) ด้านอารมณ์ เช่น การรู้จัก

ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีวุฒิภาวะสูง การมีอารมณ์ขัน ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา มีความขยัน
เอื้อเฟื้อ 3) ด้านสังคม เช่น การเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ การปรับตัว 4) ด้านสติปัญญา เช่น ความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ การมีไหวพริบ การช่างสังเกต และคุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือนักศึกษา
ควรมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
พิชญา ยืนยาว และธีรยุทธ ธาตาดันติโชค (2561: 138) ที่พบว่า การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้าน
การสร้างและบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็น
ตัวแปรหนึ่งขององค์ประกอบผู้สร้างนวัตกรรมของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 และที่สำคัญนักศึกษา
ควรปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนได้อย่างครูมืออาชีพ ร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับ
คุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2563: 13) ที่กำหนดไว้ว่าครูต้องมีสมรรถนะ
ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ นักศึกษาควรมีความสามารถ
ในการบริหารจัดการเวลาทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู ซึ่งเป็นความสามารถที่ทุกคน
พึงมีเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันในสภาวะการณ์ที่มีเวลาจำกัด หากมีการบริหารจัดการเวลาที่ดีย่อม
ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จของงานซึ่งผลงานวิจัยของ เมธวดี กาญจนสรวง
และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2558: 274) ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเวลา
ของครูโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า 1) ครูมีการจัดการเวลาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และ
เมื่อพิจารณาภูมิหลัง พบว่า ระดับการจัดการเวลาของครูแตกต่างกันตามอายุและประสบการณ์
การทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) สภาพปัญหาการจัดการเวลาของครูแบ่งเป็น
3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาจากตนเอง ปัญหา จากบุคคลอื่น และปัจจัยจากสภาพแวดล้อม และ 3) แนวทาง
การจัดการเวลาของครูแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน และกำหนดเป้าหมาย การลำดับ
ความสำคัญของงาน การควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเวลา และแนวคิดบวกใน การทำงาน

ดังนั้น สมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
ตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรเน้นสมรรถนะด้านความเป็นครูมืออาชีพ
ที่สอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล ดังผลการวิจัยของ วิไลลักษณ์ ลังกา (2560: 36 - 50) พบว่า
คุณลักษณะครูที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ใน 10 ปีข้างหน้า ในด้านการรู้คิด ครูจะต้องมีความรู้ รอบรู้
รู้ลึก มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเป็นพื้นฐานบวกกับการมีปัญญา มีการรู้เท่าทัน มีความสามารถ
ในการคิดขั้นสูง และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ในส่วนด้านจิตใจ นอกจาก
จะมีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณความเป็นครู จิตวิญญาณความเป็นครู เป็นพื้นฐานแล้ว ครูจะมี
จิตสาธารณะ จิตอาสา มีความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน
ชุมชน และสังคม ในส่วนของทักษะ ครูจะมีทักษะการสอน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยี
ทักษะการเป็นผู้ช่วยเหลือ และทักษะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และสังคม นอกจากนี้
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กำธร คงอรุณ (2566: 29) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของ
นักศึกษาครูควรส่งเสริมประเด็นความรู้และเข้าใจศาสตร์การสอน และเนื้อหาของสิ่งที่ตนเองจะสอน
อย่างถ่องแท้ ด้านทักษะควรส่งเสริมประเด็นความสามารถในการค้นหาความต้องการและจุดเด่น
ของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความสามารถบริหารจัดการผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ และเชื่อมโยงความรู้ได้ และ ด้านเจตคติ ควรส่งเสริมประเด็นการให้คุณค่ากับสิ่งที่ทำให้

ผู้เรียนมีเอกลักษณ์ในตัวเอง และการมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญฤดี อุดมผล และสมหมาย ปะบุตร (2563: 264) ที่พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้เนื้อหา 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในวิชาชีพครู ความรู้ใน เนื้อหาที่จะสอน ความรู้ในการใช้สื่อ เทคโนโลยี และความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการบูรณาการ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสะท้อนผลผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการเป็นครูที่ดี 4 ตัวบ่งชี้ คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ความมุ่งมั่นตั้งใจสอน มีความไม่ลำเอียง และมีอิทธิบาท 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านทักษะที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร อันดับ 2 คือ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อันดับ 3 คือ มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ ส่วนสมรรถนะด้านความรู้ที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ความรู้ด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน อันดับ 2 คือ ความรู้ด้านการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และอันดับ 3 คือ ความรู้ด้านหลักสูตรและความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรนำข้อมูลนี้ไปพิจารณาร่วมกับผู้สอนสำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามที่กำหนด

2. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านลักษณะบุคคลที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาการปฏิบัติงานครู อันดับ 2 คือ มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ และอันดับ 3 คือ กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด การพูด และการกระทำอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อบริบท ส่วนสมรรถนะด้านจริยธรรมที่นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อันดับ 1 คือ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู อันดับ 2 คือ รัก ศรัทธา และภูมิใจในวิชาชีพครู และอันดับ 3 คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ถูกต้อง และเหมาะสมต่อบริบท ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่ศึกษารวมทั้งการสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชานอกจากนี้แล้วผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงของสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีสมรรถนะดังกล่าว

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ควรนำผลการประเมินการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและความต้องการของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรมและคุณลักษณะ โดยเฉพาะผลการประเมินความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านที่อยู่ในลำดับต้น ๆ รวมทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบและพัฒนา

หลักสูตรการผลิตครูตามแนวทางที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-Based Education) โดยนำข้อมูลความต้องการพัฒนาสมรรถนะมากำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ระดับรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้กับนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลสมรรถนะที่สำคัญของนักศึกษา เพื่อให้ผลการวัดและประเมินผลที่มีสารสนเทศครบถ้วนในการนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการพัฒนาแบบแผนการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา และติดตามผลในระยะยาวเพื่อนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์
3. ควรมีการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กรกมล ชูช่วย สุดารัตน์ ศรีมา และนันทิยา น้อยจันทร์. (2565). การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *Journal of Roi Kaensarn Acasemi*. 7(1): 138 - 148.
- กฤติยา อริยา สายรุ้ง ธิดา, จันทรจิรา ชัยภมรฤทธิ์ และมฤดี แซ่ม้า. (2566). การสร้างชุดฝึกอบรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ฐานสมรรถนะสำหรับนักศึกษา ค.บ. 4 ปี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 18(2): 33 - 46.
- กันต์ฤทัย คลังพหล และวิมลพร จิโรจพันธุ์. (2567). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 14(2): 88 - 103.
- กำธร คงอรุณ. (2566). การศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 16(3): 29 - 44.
- จักรแก้ว นามเมือง. (2560). บุคลิกภาพของครูและลักษณะการสอนที่ดี. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 2(1): 264 - 275.
- ทัศนีย์ อารมย์เกลี้ยง สิริพันธ์นิชา ปัญจจริยะกุล ธนัช มหาสินทรัพย์ และชวลิต ขอดศิริ. (2567). แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 13(2): 222 - 236.
- นริศรา เสือคล้าย. (2566). แนวทางการประเมินสมรรถนะนิสิตนักศึกษาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู. *วารสารปัญญา*. 30(3): 1 - 17.

- น้ำเพชร นาสารีย์ รัตนะ บัวสนธ์ ดิเรก อีระภูธร และสายฝน วิบูลรังสรรค์. (2563). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เรื่องการประเมินของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิทยาศาสตร์. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 40(2): 78 - 93.
- บุญฤดี อุดมผล และสมหมาย ปวะบุตร. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์**. 7(1): 264 - 275.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง, หน้า 21 - 22.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง, หน้า 35 - 36.
- ประกาศครุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567. (2567, 6 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 141 ตอนพิเศษ 35 ง, หน้า 15 - 19.
- ประกาศครุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง, หน้า 10 - 13.
- ปณิยา บัณฑิตกุล, สุธารสิน บุญญาพิทักษ์ และเมธี ดิษฐ์ศักดิ์. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. 30(2): 112 - 121.
- พงศธร ไพจิตร สุธนะ ติงศภักดิ์ และเอมอัสมา วัฒนบุรานนท์. (2562). การประเมินความต้องการจำเป็นในการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครูสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ. **Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University**. 9(3): 30 - 36.
- พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์, วลัยนาสร์ มีพันธุ์ และกัลพฤกษ์ พลศรี. (2566). ความต้องการและแนวทางการใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **Journal of Roi Kaensarn Acasemi**. 8(6): 129 - 143. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/261550/176515>
- พััสสรณ์ วิวรรณมงคล และวริษา ต่างใจ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. **วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ**. 5(3): 622 - 634.
- พิชญา ยืนยาว และธีรวัธ ธาดาทันติโชค. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- มนตรี หลินภู และคณะ. (2024). ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อความต้องการด้านสมรรถนะบัณฑิต ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. **วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์**. 4(2): 226 - 235.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Kanchana-editor/article/view/271256>
- มนตรี หลินภู. (2018). ครูกับการแนะแนวในศตวรรษที่ 21. **วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ**. 3(2): 179 - 195.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/article/view/243183>
- มานิช ทัทยามาตย์. (2564). คุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล. **วารสารบรรณการศึกษามนุษยสังคมศาสตร์**. 2(2): 18 - 24. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOB_EHS/issue/view/17122
- มารียะ ปุเต๊ะ รจเรช กำแพงกิจ และจิตติมา มานะการ. (2566). การประเมินสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 15(2): 163 - 176.
- เมธวดี กาญจนสรวง และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2558). การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเวลาของครู: การวิจัยแบบผสมวิธี. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 10(1): 274 - 288. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/e-jodil/issue/view/16569>
- วิสัณห์ จิโรจน์พันธุ์ และกันต์ฤทัย คลังพหล. (2558). ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 10(2): 273 - 285.
- วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์. (2560). การเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของครูนิเทศก์โรงเรียนและนิสิตฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูของนิสิตตามมาตรฐานวิชาชีพครู. **วารสารครุศาสตร์**. 45(1): 226 - 242.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. (2560). อนาคตภาพของคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 - 2569). **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 11(1): 36 - 50. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/view/8589>
- สัญญา สดประเสริฐ. (2562). ศตวรรษที่ 21: ทักษะการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 2(1): 1 - 12. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/issue/view/14934>

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). หนังสือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ ศธ 0206.3/ว21 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2564 เรื่อง ภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และ ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. (2565). แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2566 - 2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 - 2570. กรุงเทพฯ: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570. [Online], Available: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651, (2023, 10 Oct).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kartal, G. (2020). Collaborative metaphor and anticipatory reflection in preservice teacher education: Is drama the answer. *Teaching and Teacher Education*. 88; 1 - 11. DOI:10.1016/j.tate.2019.102978.
- Kozikoglu, I., & Senemoglu, N. (2021). Predictors of the challenges faced by beginning teachers: Pre-service teacher education competency and professional commitment. *Research in Pedagogy*. 11(1): 1 - 16.
- Mswazie, J., & Blignaut, S. (2019). Developing teacher competencies through the open and distance learning approach in Zimbabwe. *South African Journal of Higher Education*. 33(3): 65 - 80.
- Nguyen, N. T. H. (2025). Development of transdisciplinary competency assessment tools in teacher training institutions. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*. 7(2): 64 - 76.
- Ortiz Colón, A. M. et al. (2023). TPACK model as a framework for in-service teacher training. *Contemporary Educational Technology*. 15(3): ep439.
- Kaewtong, s., Moungsirithum, P. & ISuwathanpornkul, I. (2022). Needs assessment to enhance teaching professional competencies of Rachabhat University's preservice teacher students in physical education. *Journal of Education Naresuan University*. 24(1): 37 - 44.
- Thohir, M. A. et al. (2021). The effects of instructional design-based web course on preservice teachers' competencies. *International Journal of Evaluation and Research in Education*. 10(1): 230 - 236.